

ЗАТВЕРДЖУЮ

Директор Національного наукового
центру «Інститут судових експертиз
ім. Засл. проф. М. С. Бокаріуса»
Міністерства юстиції України

Анастасія КУПРІЯНОВА

«17» _____ 2026 р.

ВИСНОВОК

про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів докторської дисертації Перепелиці Сергія Івановича на тему «Проблеми теорії та практики розслідування злочинів, пов'язаних із колабораційною діяльністю», поданої на здобуття наукового ступеня доктора юридичних наук за спеціальністю 12.00.09 «Кримінальний процес та криміналістика; судова експертиза; оперативно-розшукова діяльність»

Тему дисертаційної роботи «Проблеми теорії та практики розслідування злочинів, пов'язаних із колабораційною діяльністю» затверджено на засіданні Вченої ради Національного наукового центру «Інститут судових експертиз ім. Засл. проф. М. С. Бокаріуса» Міністерства юстиції України (протокол № 12 від 18 грудня 2023 року).

Науковим консультантом затверджений доктор юридичних наук, професор Петрова Ірина Анатоліївна.

Структурний підрозділ для проведення попередньої експертизи дисертації та рецензентів затверджено Вченою радою Національного наукового центру «Інститут судових експертиз ім. Засл. проф. М. С. Бокаріуса» Міністерства юстиції України (протокол № 17 від 28 листопада 2025 року).

Заслухавши та обговоривши доповідь Перепелиці Сергія Івановича, а також за результатами попередньої експертизи представленої дисертації ухвалили прийняти такий висновок:

1. Актуальність теми дослідження. Початок повномасштабної збройної агресії російської федерації проти України суттєво актуалізував проблему виявлення, доказування та розслідування кримінальних правопорушень, пов'язаних із колабораційною діяльністю. У сучасних умовах такі діяння становлять одну з найбільш небезпечних форм посягання на основи національної безпеки України, оскільки безпосередньо спрямовані на підірив державного суверенітету, територіальної цілісності, обороноздатності, інформаційної безпеки та конституційного ладу держави. На тлі тимчасової окупації окремих територій України, активних бойових дій та масштабного інформаційного впливу держави-агресора колабораційна діяльність набула

системного, багатоаспектного та суспільно небезпечного характеру, що потребує комплексного криміналістичного осмислення та вироблення ефективних механізмів протидії.

Особливої суспільної небезпеки зазначеному явищу надає те, що суб'єктами колабораційної діяльності нерідко стають громадяни України, які добровільно вступають у взаємодію з представниками держави-агресора, окупаційною адміністрацією або підконтрольними їй структурами, здійснюючи інформаційне, організаційне, адміністративне, політичне, економічне чи інше сприяння на шкоду власній державі. У сучасних умовах колабораціонізм проявляється не лише у формі відкритої підтримки окупаційного режиму, а й у прихованих інформаційних, управлінських, комунікаційних і цифрових формах взаємодії, що значно ускладнює процес його виявлення, документування та доказування. Саме тому кримінально-правова реакція держави на такі прояви протиправної діяльності зумовила необхідність доповнення Кримінального кодексу України ст. 111-1, яка була введена Законом України № 2108-IX від 03 березня 2022 року.

Аналіз офіційних статистичних даних Офісу Генерального прокурора України свідчить про стійке поширення кримінальних правопорушень, пов'язаних із колабораційною діяльністю. Так, відповідно до Єдиного звіту про зареєстровані кримінальні правопорушення та результати їх досудового розслідування у 2022 р. обліковано 3851 кримінальне правопорушення, передбачене ст. 111-1 КК України, у 1091 кримінальному провадженні особам повідомлено про підозру; у 2023 р. обліковано 3207 таких правопорушень, повідомлено про підозру 1305 особам; у 2024 р. – 2420 кримінальних правопорушень та 1148 повідомлень про підозру; у 2025 р. – 1714 кримінальних правопорушень та 719 повідомлень про підозру. Наведені показники не лише демонструють значний рівень поширення колабораційної діяльності, а й свідчать про складність процесу доказування, необхідність удосконалення діяльності органів досудового розслідування та формування сучасного криміналістичного забезпечення розслідування злочинів цієї категорії.

Складність доказування колабораційної діяльності обумовлена специфікою механізму її вчинення, високим рівнем латентності окремих форм протиправної діяльності, активним використанням сучасних інформаційно-комунікаційних технологій, мережі Інтернет, соціальних платформ, електронних засобів зв'язку та цифрових сервісів. Значна частина доказової інформації існує у формі електронних слідів, цифрових повідомлень, мультимедійного контенту, інформації з мобільних пристроїв, соціальних мереж і месенджерів, що вимагає від слідчих, оперативних працівників та прокурорів належного рівня спеціальної підготовки, використання сучасних технічних засобів, спеціальних знань та новітніх криміналістичних методів. Крім того, розслідування колабораційної діяльності нерідко здійснюється в умовах обмеженого доступу до місця події, тимчасової окупації окремих територій, активної протидії з боку держави-агресора та інформаційного впливу на населення.

Необхідно враховувати й те, що хоча досудове розслідування кримінальних правопорушень, передбачених ст. 111-1 КК України, віднесено до

підслідності органів безпеки, первинне реагування на факти колабораційної діяльності, збір початкової інформації та здійснення окремих заходів із документування протиправної діяльності у багатьох випадках покладаються на працівників Національної поліції України, оперативні підрозділи та інші правоохоронні органи. У зв'язку з цим проблема формування ефективної криміналістичної методики розслідування колабораційної діяльності набуває виразного міжвідомчого характеру та потребує комплексного наукового опрацювання.

Сьогодні, колабораційна діяльність є предметом дослідження не лише історичної науки, а й кримінального права, криміналістики, кримінального процесу, кримінології, соціології, політології, психології та інших галузей знань. Дослідження природи колабораціонізму, механізмів його реалізації, мотивації колаборантів, форм взаємодії з окупаційними структурами та наслідків такої діяльності має важливе значення для формування ефективної державної політики у сфері забезпечення національної безпеки та протидії внутрішнім загрозам. Особливого значення набуває криміналістичне дослідження закономірностей вчинення колабораційних злочинів, механізмів слідоутворення, типових способів підготовки, вчинення та приховування протиправної діяльності, а також особливостей формування доказової інформації.

Теоретичним підґрунтям дослідження стали праці вітчизняних і зарубіжних учених у галузі криміналістики, кримінального процесу, оперативно-розшукової діяльності, кримінального права та кримінології, які досліджували проблеми розслідування кримінальних правопорушень, формування криміналістичних методик та забезпечення доказування у кримінальному провадженні. Значний внесок у розвиток криміналістичної науки здійснили П. Біленчук, В. Бахін, Н. Карпов, О. Бандурка, О. Литвинов, О. Бантишев, О. Шамара, В. Тацій, Ю. Чорноус, Г. Тетерятник та інші вчені. Окремі аспекти проблематики розслідування кримінальних правопорушень, формування криміналістичних методик та організації доказування були предметом дослідження у дисертаційних роботах В. Галагана, Г. Ханя, Л. Мошняги, Н. Кончук, Р. Дударця, М. Борисенка, С. Сергієвського, О. Ковальової та інших дослідників.

Проблематика криміналістичних методик розслідування знайшла своє відображення у працях А. Волобуєва, Л. Удалової, В. Тіщенка, Є. Пряхіна, В. Журавля, М. Погорецького, Д. Сергєєвої, М. Романова та інших науковців. Питання характеристики та протидії колабораційній діяльності висвітлювали у своїх наукових роботах В. Шайкан, Є. Письменський, А. Трофименко, Е. Ортинська, К. Янішевська, А. Крисько, В. Кузнецов, М. Сийплокі, О. Кравчук, М. Бондаренко, Т. Братченко, І. Скічко та інші вчені.

Водночас аналіз наукових джерел свідчить, що більшість наявних досліджень присвячена переважно кримінально-правовим аспектам колабораційної діяльності або загальним проблемам формування криміналістичних методик. Натомість комплексні криміналістичні дослідження, присвячені закономірностям механізму колабораційної діяльності, особливостям формування слідової картини, типовим слідчим ситуаціям,

організації досудового розслідування, використанню спеціальних знань та розробленню окремої криміналістичної методики розслідування злочинів, пов'язаних із колабораційною діяльністю, сьогодні практично відсутні.

Особливо гостро відчувається потреба у визначенні елементів криміналістичної характеристики колабораційних злочинів, встановленні типових способів їх підготовки, вчинення та приховування, систематизації цифрових та матеріальних слідів, розробленні алгоритмів дій слідчих і оперативних працівників у типових слідчих ситуаціях, а також адаптації сучасних криміналістичних засобів, прийомів і методів до потреб практики розслідування колабораційної діяльності. За таких умов проведення комплексного криміналістичного дослідження теоретичних, методологічних та практичних засад формування методики розслідування кримінальних правопорушень, пов'язаних із колабораційною діяльністю, є своєчасним, науково обґрунтованим та вкрай актуальним напрямом сучасної криміналістичної науки.

2. Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Обрана тематика відповідає й узгоджується із положеннями Стратегії розвитку системи правосуддя та конституційного судочинства на 2021–2023 роки (затверджена указом Президента України від 11 червня 2021 року № 231/2021); Стратегії боротьби із організованою злочинністю, що затверджена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 16.09.2020 № 1126; Стратегії національної безпеки України, затвердженої Указом Президента України від 14.09.2020 № 392/2020; Цілями сталого розвитку України на період до 2030 року, затверджених Указом Президента України від 30.09.2019 № 722/2019; Національної стратегії у сфері прав людини на 2021–2023 роки (затверджена указом Президента України від 24 березня 2021 року № 119/2021), Планом дій з реалізації Національної стратегії у сфері прав людини на 2021–2023 роки (розпорядження Кабінету Міністрів України від 23 червня 2021 року № 756-р); пріоритетними напрямами «Правові механізми забезпечення і захисту прав і свобод людини» й «Фундаментальні та прикладні проблеми наукового забезпечення боротьби зі злочинністю в Україні» на 2021–2025 рр., затверджених постановою загальних зборів Національної Академії правових наук України від 26.03.2021 № 12–21; тематикою наукових досліджень і науково-технічних (експериментальних) розробок МВС України на 2020–2024 роки (наказ МВС України № 454/2020).

3. Дисертаційна робота містить наукові положення та нові науково обґрунтовані результати, отримані здобувачем особисто, які мають теоретичну та практичну цінність. Наукова новизна одержаних результатів полягає в тому, що дисертація є першим у вітчизняній криміналістичній науці комплексним монографічним дослідженням теоретико-методологічних, криміналістичних та організаційно-тактичних засад формування й реалізації методики розслідування злочинів, пов'язаних із колабораційною діяльністю. У результаті проведеного дослідження сформульовано низку нових наукових положень, висновків і практичних рекомендацій, що мають важливе теоретичне та прикладне значення для розвитку криміналістики, удосконалення діяльності

органів досудового розслідування та підвищення ефективності протидії колабораційній діяльності в умовах воєнного стану.

уперше:

- запропоновано авторське криміналістичне визначення колабораційних злочинів як структурно однорідної системи кримінально караних діянь добровільної або вимушеної мотивації, що характеризуються спільністю механізму злочинної діяльності, взаємообумовленістю способів реалізації злочинного задуму, закономірностями слідоутворення та єдністю криміналістично значущих ознак, які мають визначальне значення для формування окремої криміналістичної методики їх розслідування;

- розроблено криміналістичну класифікацію злочинів, пов'язаних із колабораційною діяльністю, основу якої становлять кримінально-правові, кримінологічні та криміналістичні критерії, зокрема: сфера суспільних відносин, на які посягає кримінальне правопорушення; галузева специфіка колабораційної діяльності; характер сприяння державі-агресору; особливості суб'єкта злочину; форма вини; предмет кримінально протиправного посягання; злочинна мета; спосіб реалізації злочинного задуму; масштаб та тривалість злочинної діяльності; характер інформаційного, організаційного, адміністративного або матеріального сприяння окупаційним структурам;

- сформовано авторську концепцію криміналістичної характеристики колабораційних злочинів та розкрито зміст її структурних елементів за криміналістично значущими ознаками способу вчинення кримінального правопорушення, особи колаборанта, обстановки вчинення кримінального правопорушення, засобів і знарядь реалізації злочинної діяльності, слідової картини, а також встановлено кореляційні зв'язки між зазначеними елементами;

- обґрунтовано систему принципів методики розслідування злочинів, пов'язаних із колабораційною діяльністю, які запропоновано об'єднати у три взаємопов'язані блоки: загальні принципи (історизму, системності криміналістичного знання, єдності теорії та практики); окремі принципи (законності, наукової обґрунтованості, конкретності, плановості, етапності, ситуаційності, етичності та практичної спрямованості); спеціальні принципи (програмування розслідування, адаптації методики до конкретної слідчої ситуації, комплексного використання спеціальних знань, оперативності, використання сучасних цифрових технологій, оптимального поєднання слідчих, негласних слідчих (розшукових) та оперативно-розшукових заходів);

- визначено, систематизовано та класифіковано обставини, що підлягають встановленню під час розслідування колабораційної діяльності, за групами, які: характеризують подію кримінального правопорушення; відображають особливості особи правопорушника; впливають на кваліфікацію кримінального правопорушення та прийняття процесуальних рішень; визначають характер, обсяг і джерела доказової інформації; мають значення для відшкодування шкоди та визначення процесуальних витрат;

- здійснено типізацію слідчих ситуацій розслідування колабораційної діяльності залежно від місцезнаходження особи, причетної до вчинення кримінального правопорушення, а саме: 1) на території, підконтрольній уряду України; 2) на тимчасово окупованій території або за межами України, доступ до

яких частково забезпечений; 3) на тимчасово окупованій території або за межами України, які є недоступними для правоохоронних органів України. Для кожної із зазначених слідчих ситуацій сформовано типові алгоритми дій слідчого та визначено особливості організації доказування на різних етапах досудового розслідування;

- розроблено науково обґрунтовані рекомендації щодо механізму адаптації криміналістичної методики розслідування колабораційних злочинів до умов конкретного кримінального провадження залежно від виду колабораційної діяльності, характеру слідчої ситуації, інформаційного дефіциту, особливостей джерел доказової інформації, рівня протидії розслідуванню та умов воєнного стану;

- обґрунтовано положення про домінуюче значення цифрової слідчої картини у структурі криміналістичної характеристики колабораційної діяльності та визначено систему найбільш типових цифрових джерел доказової інформації, до яких віднесено соціальні мережі, месенджери, електронні документи, метадані файлів, мобільні комунікації, геолокаційні дані, мережеву активність користувачів, цифрові фото- та відеоматеріали, журнали подій інформаційних систем і результати OSINT-аналізу;

- запропоновано комплексний підхід до використання спеціальних знань під час розслідування колабораційної діяльності, що передбачає системне залучення судових експертиз, цифрової криміналістики, телекомунікаційного аналізу, лінгвістичних, психологічних та комп'ютерно-технічних досліджень для встановлення змісту інформаційної взаємодії з представниками держави-агресора, авторства інформаційних матеріалів та інших криміналістично значущих обставин;

- сформовано авторський підхід до організації досудового розслідування колабораційної діяльності як багаторівневої системи координації діяльності слідчих, оперативних підрозділів, прокурорів, експертних установ та інших суб'єктів кримінального провадження, спрямованої на забезпечення ефективного збирання, перевірки, оцінки та використання доказової інформації в умовах воєнного стану та інформаційного протистояння.

удосконалено:

- наукові підходи до побудови структури криміналістичної методики розслідування злочинів, пов'язаних із колабораційною діяльністю, яку запропоновано формувати як цілісну багаторівневу систему взаємопов'язаних елементів, що охоплює: криміналістичну характеристику колабораційних злочинів; обставини, що підлягають доказуванню; особливості виявлення ознак кримінального правопорушення; типові слідчі ситуації та алгоритми дій слідчого; систему слідчих версій; тактичні особливості проведення слідчих (розшукових) дій, негласних слідчих (розшукових) дій та оперативно-розшукових заходів; організаційно-планувальні засади розслідування; особливості взаємодії суб'єктів кримінального провадження; напрями профілактичної діяльності слідчого та способи подолання протидії досудовому розслідуванню;

- теоретичне розуміння механізму злочинів, пов'язаних із колабораційною діяльністю, який розглядається як динамічна система взаємопов'язаних дій та

процесів, що реалізується через початковий, основний і завершальний етапи злочинної діяльності. Обґрунтовано, що кожний із зазначених етапів є відносно самостійним, але функціонально взаємозалежним елементом єдиного механізму кримінально протиправної діяльності, який охоплює організаційні, комунікаційні, пізнавальні та конструктивні складові поведінки правопорушника, а також характеризується наявністю стійких причинно-наслідкових зв'язків між стадіями підготовки, безпосереднього вчинення та приховування кримінального правопорушення як складовими способу його вчинення;

- понятійно-категоріальний підхід до визначення обстановки кримінального правопорушення, пов'язаного із колабораційною діяльністю, під якою запропоновано розуміти сукупність матеріальних, просторово-часових, інформаційних і соціально-психологічних умов, у межах яких здійснюється підготовка, реалізація та приховування колабораційної діяльності, а також формуються матеріальні та ідеальні сліди кримінально протиправної поведінки, що мають доказове та криміналістично значуще значення для процесу розслідування;

- криміналістичну характеристику особи колаборанта, зокрема шляхом виокремлення комплексу типових соціально-психологічних, поведінкових та комунікаційних ознак, серед яких: високий рівень соціальної адаптації та орієнтування у суспільно-політичних процесах, здатність впливати на соціальне середовище, зрілий вік, сформовані соціальні зв'язки, наявність постійного зв'язку з тимчасово окупованою територією (місце проживання, професійна діяльність, майнові або родинні зв'язки), а також активна інформаційна або організаційна взаємодія з представниками держави-агресора чи окупаційної адміністрації;

- організаційно-тактичні засади планування досудового розслідування злочинів, пов'язаних із колабораційною діяльністю, з урахуванням особливостей воєнного стану, інформаційного дефіциту, цифрового характеру доказової інформації, специфіки типових слідчих ситуацій, а також необхідності координації діяльності слідчих, оперативних підрозділів, прокурорів та інших суб'єктів кримінального провадження;

- теоретичні засади формування доказової бази у кримінальних провадженнях щодо колабораційної діяльності, у межах яких систематизовано основні напрями документування злочинної діяльності підозрюваних осіб, визначено особливості збирання, перевірки, оцінки та використання цифрової, документальної, телекомунікаційної та іншої криміналістично значущої інформації, а також встановлено найбільш типові джерела доказових даних у справах цієї категорії;

- наукові підходи до розуміння взаємодії суб'єктів протидії колабораційній діяльності як комплексного організаційно-функціонального механізму забезпечення ефективного розслідування, що передбачає узгоджену діяльність слідчих, оперативних підрозділів, прокурорів, експертів, органів державної влади, місцевого самоврядування та громадськості. Обґрунтовано, що така взаємодія має базуватися на принципах керівної ролі слідчого, чіткого розмежування компетенції, безперервного інформаційного обміну, узгодженості

процесуальних і непроцесуальних заходів, оперативності реагування, відомчого контролю та прокурорського нагляду за додержанням законності.

дістали подальшого розвитку:

- методичний підхід до періодизації процесу розслідування злочинів, пов'язаних із колабораційною діяльністю, відповідно до якого запропоновано виокремлювати чотири взаємопов'язані етапи: попередній, початковий, наступний і заключний. Обґрунтовано, що попередній етап охоплює діяльність із виявлення, накопичення, перевірки та оцінки первинної інформації про ознаки колабораційної діяльності, тоді як кожному із наступних етапів притаманний власний комплекс тактичних завдань, обумовлений характером слідчої ситуації, обсягом наявної доказової інформації та особливостями механізму кримінального правопорушення;

- наукові підходи до класифікації слідів злочинів, пов'язаних із колабораційною діяльністю, шляхом їх систематизації за ступенем матеріалізації, способом утворення, джерелами походження, особливостями способу вчинення кримінального правопорушення, характеристиками особи правопорушника та характером інформаційного відображення. Окремо розкрито специфіку цифрових, документальних, матеріальних та ідеальних слідів, а також удосконалено підходи до класифікації ідеальних слідів залежно від категорій осіб, у пам'яті яких збереглася криміналістично значуща інформація;

- теоретичне розуміння сутності розкриття злочинів, пов'язаних із колабораційною діяльністю, в основу якого покладено концепцію комплексної інтеграції процесуальних, оперативно-розшукових, аналітичних та інформаційно-пошукових складових діяльності правоохоронних органів. Обґрунтовано, що процесуальним завершенням розкриття злочину доцільно вважати набрання законної сили обвинувальним вироком суду, а в діяльності органів досудового розслідування – завершення досудового розслідування складанням та затвердженням прокурором обвинувального акта;

- теоретико-прикладні засади організації та тактики проведення окремих слідчих (розшукових) і негласних слідчих (розшукових) дій під час розслідування колабораційної діяльності, зокрема з урахуванням специфіки цифрового середовища вчинення кримінальних правопорушень, особливостей інформаційної взаємодії правопорушників та умов воєнного стану. Удосконалено тактичні рекомендації щодо проведення допиту, огляду, обшуку, тимчасового доступу до речей і документів, призначення та проведення судових експертиз, а також використання результатів НС(Р)Д у процесі доказування;

- теоретичні та практичні основи використання спеціальних знань під час розслідування злочинів, пов'язаних із колабораційною діяльністю, з урахуванням галузевої специфіки відповідних знань та особливостей джерел доказової інформації. Виокремлено основні напрями застосування судових експертиз, цифрової криміналістики, телекомунікаційного аналізу, лінгвістичних, комп'ютерно-технічних, психологічних та інших спеціальних досліджень, а також визначено їх ключові завдання у процесі доказування;

- наукові підходи до систематизації способів протидії розслідуванню злочинів, пов'язаних із колабораційною діяльністю, та формування комплексу криміналістичних рекомендацій щодо їх подолання. Обґрунтовано класифікацію

способів протидії залежно від форми, суб'єкта, спрямованості та способу реалізації протиправного впливу на процес розслідування, а також визначено систему організаційних, тактичних, інформаційних і процесуальних заходів, спрямованих на нейтралізацію такої протидії та забезпечення ефективності досудового розслідування.

4. Ступінь обґрунтованості наукових положень та висновків.

Науково-теоретичне підґрунтя написання дисертації сформували наукові праці вчених у галузі філософії, логіки, соціології, загальної теорії держави і права, кримінального права, кримінології, кримінального процесу, криміналістики, теорії оперативно-розшукової діяльності, судової експертизи, а також інших спеціальних і загально-теоретичних юридичних наук. У дослідженні автор використав концептуальні підходи, методологічні засади й доктринальні позиції, що відображають стан наукових уявлень щодо досліджуваної проблематики.

Здобуті результати, сформульовані в дисертації, положення, висновки та пропозиції дисертації ґрунтуються на нормах Конституції України як основного закону держави, кримінального, кримінального процесуального законодавства України, інших законів і підзаконних нормативно-правових актів. Такий підхід дозволив забезпечити належну правову обґрунтованість і актуальність положень, що викладені в дисертації.

Емпіричний базис дослідження сформовано на підставі комплексного аналізу різноманітних джерел, що включають результати авторських досліджень та офіційні звітні документи. Інформаційну та емпіричну основу дисертації становлять узагальнення практики розслідування злочинів, пов'язаних із колабораційною діяльністю, зокрема матеріали 185 кримінальних проваджень та 98 судових рішень, рішення Конституційного Суду України, Інформаційні листи Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ, матеріали медіа, результати анкетування 613 осіб: прокурорів (81 особа) слідчих та працівників оперативних підрозділів органів Служби безпеки України (229 осіб) та Національної поліції України (303 особи), які брали участь у виявленні та розслідуванні злочинів даної категорії. Проаналізовано статистичні та аналітичні матеріали Генеральної прокуратури України, Служби безпеки України, Національної поліції України та інших відомств; використано звітність Офісу Генерального прокурора України, яка відображає динаміку діяльності органів прокуратури щодо розслідування колабораційних правопорушень за 2022–2024 рр. Крім того, було залучено тематичні матеріали, розміщені в медіа, мережі Інтернет, соціальних мережах, що дозволило відстежити актуальні тенденції у сфері дослідження. Сукупно ці емпіричні джерела забезпечили глибину, об'єктивність і достовірність проведеного наукового аналізу.

Наукова праця містить всю систему обов'язкових компонентів, притаманних дисертаціям на здобуття наукового ступеня доктора юридичних наук за спеціальністю 12.00.09 – кримінальний процес та криміналістика; судова експертиза; оперативно-розшукова діяльність (з галузі знань 08 «Право» за спеціальністю 081 «Право»). Зокрема, в роботі простежується концептуальна та структурна єдність, послідовність, логічність, взаємопов'язаність елементів; наявність критичного аналізу досягнень більшості наявних досліджень із цієї та суміжних проблем; наскрізний опис і пояснення методологічної позиції

дослідника; повна та ґрунтовна предметно-змістовна складова; достатня та репрезентативна емпірична база; належна апробація результатів дослідження.

Структура дисертації ґрунтується на комплексному підході щодо дослідження теоретико-методологічних, організаційно-тактичних, криміналістичних засад та формування й реалізації методики розслідування злочинів, пов'язаних із колабораційною діяльністю. Робота складається з анотації, вступу, чотирьох розділів, висновків, списку використаних джерел і додатків. При написанні роботи обрано комплексний підхід до застосування наукової методології, що полягає у використанні історико-правового, порівняльно-правового, діалектичного, системного, статистичного методів. Цей підхід забезпечив наукову новизну висновків, практичну значущість рекомендацій та запропонованих змін до законодавства, а також сприяв формулюванню концептуальних положень щодо вдосконалення криміналістичної методики розслідування злочинів, пов'язаних із колабораційною діяльністю.

5. Теоретичне та практичне значення отриманих результатів.

Викладені в дисертації висновки та пропозиції можуть бути використані:

- у *законотворчій діяльності* – для підготовки пропозицій щодо внесення змін та доповнень до кримінального та кримінального процесуального законодавства;

- у *правозастосовній сфері* – для підвищення ефективності здійснення досудового розслідування колабораційної діяльності;

- у *науковій і науково-дослідній діяльності* – для посилення теоретико-методологічної бази вдосконалення окремих методик досудового розслідування кримінальних правопорушень проти основ національної безпеки України (*акт впровадження результатів дисертаційного дослідження в наукову та науково-дослідну діяльність Національного юридичного університету ім. Ярослава Мудрого від 08 січня 2026 року*);

- в *освітньому процесі* – під час розроблення програм спеціальних курсів, підготовки підручників, навчальних посібників, практикумів, оглядів слідчої практики, довідкових та інших видань з питань криміналістичної методики досудового розслідування колабораційної діяльності (*акт впровадження результатів дисертаційного дослідження в освітню діяльність Національного юридичного університету ім. Ярослава Мудрого від 08 січня 2026 року; акт впровадження результатів дисертаційного дослідження в освітню діяльність Національного наукового центру «Інститут судових експертиз ім. Засл. проф. М. С. Бокаріуса» Міністерства юстиції України від 05 січня 2026 року*).

6. Апробація результатів дисертації. Ключові положення, висновки й рекомендації оприлюднені на науково-практичних конференціях різних рівнів, наукових семінарах, круглих столах, а саме: Актуальні питання функціонування системи кримінальної юстиції України (м. Харків, 16 травня 2020 р.); Актуальні проблеми правового забезпечення протидії (м. Харків, 14 травня 2020 р.); Людина, суспільство, держава: актуальні питання правового регулювання взаємодії (м. Київ, 10 грудня 2020 р.); Актуальні проблеми криміналістичного та експертного забезпечення діяльності правоохоронних органів та суду в Україні (м. Харків, 28 травня 2021 р.); Взаємодія громадянського суспільства з сектором

безпеки і оборони: сучасні виклики (м. Харків, 21 грудня 2021 р.); Актуальні питання вдосконалення судово-експертної та правоохоронної діяльності (м. Кропивницький, 23 вересня 2022 р.); Актуальні питання судової експертизи і криміналістики конф. з нагоди 100-річчя Національного наукового центру «Інститут судових експертиз ім. Засл. проф. М. С. Бокаріуса (м. Харків, 10 листопада 2023 р.); Актуальні питання судової експертизи і криміналістики конф. з нагоди 100-річчя від дня народження М. С. Романова (м. Харків, 17 травня 2024 р.); Судово-експертна діяльність: збереження наукового та кадрового потенціалу в умовах воєнного стану (м. Львів, 7 червня 2024 р.); Цифрова ера розвитку судової експертизи: інноваційні технології та штучний інтелект (м. Одеса, 29 серпня 2025 р.); Актуальні питання судової експертизи і криміналістики, присвячена пам'яті видатного вченого, доктора юридичних наук, професора Владислава Федоренка («Федоренківські читання») (м. Харків, 15 жовтня 2025 р.).

7. Оцінка змісту дисертації. Дисертацію оформлено відповідно до встановлених вимог. Зміст дисертаційної роботи висвітлений достатньо повно, виклад запропонованих в роботі положень базується на ґрунтовному опрацюванні літературних джерел із проблематики дисертаційного дослідження. Дисертантом сформульовано власні висновки, які здатні стати значним внеском у розвиток вітчизняної правничої науки.

8. Дотримання принципів академічної доброчесності. Усі результати дисертаційної роботи отримані особисто здобувачем і не запозичені з жодного іншого джерела без відповідного посилання, що свідчить про відсутність академічного плагіату, фабрикації, фальсифікації чи порушення інших норм академічної доброчесності, які могли б вплинути на достовірність та самостійний характер проведеного дослідження.

9. Перелік публікацій за темою дисертації. Основні результати дослідження знайшли своє висвітлення у монографії та 25 наукових працях, з яких 20 – опубліковано у наукових виданнях, визнаних фаховими з юридичних наук Міністерством освіти і науки України, а 5 – наукові статті у зарубіжних виданнях (в тому числі, 4 статті опубліковані у міжнародних журналах, що цитуються у наукометричних базах Web of Science Core Collection та Scopus). Також сформульовані в дисертації положення відображено в 11 тезах доповідей, оприлюднених на міжнародних і всеукраїнських науково-практичних конференціях, форумах.

Монографія

1. Перепелиця С. І. Проблеми теорії та практики розслідування злочинів, пов'язаних із колабораційною діяльністю / за ред. д-ра юрид. наук, професора І. А. Петрової. Харків: Право, 2025. 528 с.

Статті у наукових фахових виданнях України:

2. Popov V., Hermanov D., Perepelytsia S. Particular Aspects Of The Concept Of "Terrorism". *Archives of Criminology and Forensic Sciences*. 2022. № 2 (6). P. 110–118.

DOI: <https://doi.org/10.32353/acfs.6.2022.09>

Особистий внесок здобувача: розглянуто перспективи формування та реалізації державної політики боротьби з тероризмом під час дії воєнного стану в Україні.

3. Перепелиця С. І. Місце спеціальних знань спеціаліста у розслідуванні злочинів, пов'язаних із колабораційною діяльністю. *Наукові перспективи*. 2024. № 2 (44). С. 1195–1206.

DOI: [https://doi.org/10.52058/2708-7530-2024-2\(44\)-1195-1205](https://doi.org/10.52058/2708-7530-2024-2(44)-1195-1205)

4. Перепелиця С. І. До питання документування злочинів, пов'язаних із колабораційною діяльністю. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2024. № 2. С. 465–468.

DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2024-2/115>

5. Перепелиця С. І. Окремі аспекти формування доказової бази під час розслідування фактів колабораційної діяльності. *Теорія та практика судової експертизи та криміналістики*. 2024. Вип. 1(34). С. 76–91.

DOI: <https://doi.org/10.32353/khrife.1.2024.05>

6. Перепелиця С. І. Сучасні підходи до збирання та зберігання інформації з відкритих джерел щодо злочинів, пов'язаних із колабораційною діяльністю. *Актуальні питання у сучасній науці*. 2024. № 4 (22). С. 698–711.

DOI: [https://doi.org/10.52058/2786-6300-2024-4\(22\)-698-711](https://doi.org/10.52058/2786-6300-2024-4(22)-698-711)

7. Перепелиця С. І., Петрова І. А. Криміналістичне розуміння механізму і способу вчинення кримінального правопорушення та його значення для розслідування колабораційних правопорушень. *Архів кримінології та судових наук*. 2024. № 2 (10). С. 190–199.

DOI: <https://doi.org/10.32353/acfs.10.2024.16>

8. Перепелиця С. І. Теоретичні засади криміналістичного визначення колабораційних злочинів. *Наукові інновації та передові технології*. 2025. № 8 (48). С. 1132–1144.

DOI: [https://doi.org/10.52058/2786-5274-2025-8\(48\)-1132-1144](https://doi.org/10.52058/2786-5274-2025-8(48)-1132-1144)

9. Перепелиця С. І. «Слідова картина» як елемент криміналістичної характеристики колабораційних злочинів. *Актуальні питання у сучасній науці*. 2025. № 8 (38). С. 546–562.

DOI: [https://doi.org/10.52058/2786-6300-2025-8\(38\)-546-562](https://doi.org/10.52058/2786-6300-2025-8(38)-546-562)

10. Перепелиця С. І. Певні аспекти адаптації окремої криміналістичної методики розслідування колабораційної діяльності. *Наукові інновації та передові технології*. 2025. № 10 (50). С. 1158–1172.

DOI: [https://doi.org/10.52058/2786-5274-2025-10\(50\)-1158-1172](https://doi.org/10.52058/2786-5274-2025-10(50)-1158-1172)

11. Перепелиця С. І. Окремі аспекти розмежування колабораційної діяльності та злочинів, передбачених іншими статтями кримінального кодексу України. *Національні інтереси України*. 2025. № 8 (13). С. 468–481.

DOI: <https://doi.org/10.52058.3041-1793-2025-468-481>

12. Перепелиця С. І. Загальна характеристика криміналістичної класифікації колабораційних злочинів. *Успіхи і досягнення в науці*. 2025. № 8 (18). С. 174–186.

DOI: [https://doi.org/10.52058/3041-1254-2025-8\(18\)-174-186](https://doi.org/10.52058/3041-1254-2025-8(18)-174-186)

13. Перепелиця С. І. Сутність криміналістичної характеристики методики розслідування колабораційних злочинів і принципи її формування. *Наука і*

техніка сьогодні. 2025. № 8(49). С. 210–223.

DOI: [https://doi.org/10.52058/2786-6025-2025-8\(49\)-210-223](https://doi.org/10.52058/2786-6025-2025-8(49)-210-223)

14. Перепелиця С. І. Наукове обґрунтування структурних елементів криміналістичної методики розслідування колабораційних злочинів. *Наукові перспективи*. 2025. № 8 (62). С. 971–985.

DOI: [https://doi.org/10.52058/2708-7530-2025-8\(62\)-971-985](https://doi.org/10.52058/2708-7530-2025-8(62)-971-985)

15. Перепелиця С. І. Окремі питання формування теоретичних засад криміналістичної методики розслідування колабораційних злочинів. *Наука і техніка сьогодні*. 2025. № 8 (49). С. 194–209.

DOI: [https://doi.org/10.52058/2786-6025-2025-8\(49\)-194-209](https://doi.org/10.52058/2786-6025-2025-8(49)-194-209)

16. Перепелиця С. І. Теоретичні витoki розуміння криміналістичної характеристики колабораційних злочинів. *Національні інтереси України*. 2025. № 9 (14). С. 635–649.

DOI: [https://doi.org/10.52058/3041-1793-2025-9\(14\)-635-649](https://doi.org/10.52058/3041-1793-2025-9(14)-635-649)

17. Перепелиця С. І. Складові системи елементів криміналістичної характеристики колабораційних злочинів. *Актуальні питання у сучасній науці*. 2025. № 9 (39). С. 676–691.

DOI: [https://doi.org/10.52058/2786-6300-2025-9\(39\)-676-691](https://doi.org/10.52058/2786-6300-2025-9(39)-676-691)

18. Перепелиця С. І. Обстановка вчинення злочину як елемент криміналістичної характеристики кримінального правопорушення, пов'язаного із колабораційною діяльністю. *Успіхи і досягнення в науці*. 2025. № 9 (19). С. 181–195.

DOI: [https://doi.org/10.52058/3041-1254-2025-9\(19\)-181-195](https://doi.org/10.52058/3041-1254-2025-9(19)-181-195)

19. Перепелиця С. І. Особа злочинця як елемент криміналістичної характеристики колабораційних злочинів. *Аналітично-порівняльне правознавство*. 2025. Вип. 5 (3). С. 221–228.

DOI: <https://doi.org/10.24144/2788-6018.2025.05.3.34>

20. Перепелиця С. І. Місце окремих видів судових експертиз у розслідуванні кримінальних правопорушень, пов'язаних із колабораційною діяльністю. *Наука і техніка сьогодні*. 2025. № 9 (50). С. 164–182.

DOI: [https://doi.org/10.52058/2786-6025-2025-9\(50\)-164-182](https://doi.org/10.52058/2786-6025-2025-9(50)-164-182)

21. Перепелиця С. І. Характеристика обставин, які має встановити слідчий під час розслідування колабораційної діяльності. *Наукові перспективи*. 2025. № 9 (63). С. 1145–1162.

DOI: [https://doi.org/10.52058/2708-7530-2025-9\(63\)-1145-1162](https://doi.org/10.52058/2708-7530-2025-9(63)-1145-1162)

Статті у наукових періодичних виданнях інших держав, проіндексованих наукометричними базами Scopus, Web of Science:

22. Pakhnin M, Nosach A. Perepelytsia S., Topal D. Criminological analysis of the protection of the territorial integrity of Ukraine. *DIXI*. 2022. Vol. 24. № 2. Р. 1–17.

Особистий внесок здобувача: здійснено аналізування концепцій, що визначають територіальну цілісність держави – розподільчий (бар'єрний) та об'єднувальний (контактний) та визначено та окреслено ознаки, якими можна характеризувати територіальну цілісність, як головний атрибут держави (територія, цілісність території, територіальна цілісність держави).

23. Perepelytsia S. Criminal Law Aspects of Wartime Collaboration in the

Criminal Code of Ukraine. *ICTM2023. Lecture Notes in Networks and Systems*. 2023. Vol. 996. Springer. P. 184–195.

24. Iemets I., Tiulieniev S., Perepelytsia S., Popov V., Kolomoitsev M. Justice for victims: a comparative analysis of victim representation in Ukraine and international standards. *Amazonia Investiga*. 2024. № 13 (78). P. 103–113.

Особистий внесок здобувача: розроблено пропозиції щодо удосконалення нормативно-правових положень з метою їх гармонізації із міжнародними актами. Автором проаналізовано та узагальнено напрацювання вітчизняних і закордонних вчених за даною тематикою, систематизації дій представника потерпілого, складанні загальних висновків.

25. Kolomoitsev M., Tiulieniev S., Perepelytsia S., Popov V., Iemets I. The defense attorney in Ukraine: challenges and opportunities in the framework of international standards. *Amazonia Investiga*. 2024. № 13 (77). P. 135–144.

Особистий внесок здобувача: проаналізовано, узагальнено та оцінено міжнародні стандарти у сфері надання професійної правничої допомоги, обґрунтовано актуальність даного дослідження та перспективи подальших наукових пошуків у даному напрямку.

Наукові праці, які засвідчують апробацію матеріалів дисертації

26. Перепелиця С. І. До питання змісту поняття «повідомлення про підозру» та гарантій прав підозрюваного. *Актуальні питання функціонування системи кримінальної юстиції України* : тези доп. учасників наук.-практ. семін. (м. Харків, 16 трав. 2020 р.). Харків: НДІ ППІСН, 2021. С. 54–57.

27. Перепелиця С. І. Окремі питання набуття особою статусу підозрюваного відповідно до КПК України. *Актуальні проблеми правового забезпечення протидії злочинності* : тези доп. учасників наук.-практ. семін. (м. Харків, 14 трав. 2020 р.). Харків: НДІ ППІСН, 2021. С. 84–85.

28. Перепелиця С. І. «Обвинувачення» у кримінальному процесуальному праві України: поняття, ознаки, функції. *Людина, суспільство, держава: актуальні питання правового регулювання взаємодії*: тези доп. учасників наук.-практ. конф. (м. Київ, 10 груд. 2020 р.). Київ: НДІ СБППФБ, 2020. С. 51–52.

29. Перепелиця С. І. Щодо розширення повноважень прокурорів по захисту прав і свобод громадян в зоні проведення Операції об'єднаних сил. *Взаємодія громадянського суспільства з сектором безпеки і оборони: сучасні виклики* : тези доп. учасників наук.-практ. конф. (м. Харків, 21 груд. 2021 р.). Харків: НДІ ППІСН, 2021. С. 118–119.

30. Перепелиця С. І. Використання спеціальних знань при розслідуванні кримінальних проваджень у формі приватного обвинувачення. *Актуальні проблеми криміналістичного та експертного забезпечення діяльності правоохоронних органів та суду в Україні* : тези доп. учасників наук.-практ. конф. (м. Харків, 28 трав. 2021 р.). Харків: НДІ ППІСН, 2021. С. 94–95.

31. Перепелиця С. І. Кримінальне провадження за відсутності підозрюваного або обвинуваченого (in absentia) в умовах воєнного стану в Україні. *Актуальні питання вдосконалення судово-експертної та правоохоронної діяльності* : збірник матеріалів засідання № 3 постійно діючої Міжнародної науково-практичної конференції (м. Кропивницький, 23 верес. 2022 р.). Кропивницький: ТОВ «Центрально-Українське видавництво», 2022.

С. 52–54.

32. Перепелиця С. І. Проблеми розслідування та протидії колабораційній діяльності в умовах російської агресії. *Актуальні питання судової експертизи і криміналістики* : зб. мат-лів міжнар. наук.-практ. конф. з нагоди 100-річчя Національного наукового центру «Інститут судових експертиз ім. Засл. проф. М. С. Бокаріуса» (м. Харків, 10 листоп. 2023 р.). Харків: ННЦ «ІСЕ ім. Засл. проф. М. С. Бокаріуса», 2023. С. 274–276.

33. Перепелиця С. І. Суб'єкти колабораційної діяльності за статтею 111¹ Кримінального кодексу України. *Актуальні питання судової експертизи і криміналістики*: зб. матер. міжнар. наук.-практ. конф. з нагоди 100-річчя від дня народження М. С. Романова (м. Харків, 17 трав. 2024 р.). Харків: Право, 2024. С. 192–194.

34. Перепелиця С. І. Теоретичне підґрунтя розуміння криміналістичної класифікації злочинів, пов'язаних із колабораційною діяльністю. *Судово-експертна діяльність: збереження наукового та кадрового потенціалу в умовах воєнного стану* : IV Всеукраїнський форум судових експертів (м. Львів, 7 черв. 2024 р.). Одеса : Видавництво «Юридика», 2024. С. 298–302.

35. Перепелиця С. І., Петрова І. А. До питання подолання протидії розслідуванню колабораційної діяльності. *Актуальні питання судової експертизи і криміналістики», присвячена пам'яті видатного вченого, доктора юридичних наук, професора Владислава Федоренка («Федоренківські читання»): матер. міжнар. наук.-практ. конф. (м. Харків, 15 жовт. 2025 р.)* Харків : ННЦ «ІСЕ ім. Засл. проф. М. С. Бокаріуса», 2025. С. 375–378.

36. Перепелиця С. І. Окремі аспекти судової комп'ютерно-технічної експертизи у розслідуванні колабораційних злочинів. *Цифрова ера розвитку судової експертизи: інноваційні технології та штучний інтелект*: мат-ли всеукр. наук.-практ. конф. (м. Одеса, 29 серп. 2025 р.). Одеса: Видавництво «Юридика», 2025. С. 195–199.

Статті у наукових періодичних виданнях інших держав

37. Podzolkova T., Shynkarenko I., Perepelytsia S. Use of Information Systems in Disclosure of Criminal Offenses. *Integrated Computer Technologies in Mechanical Engineering*. 2022. *ICTM 2022. Lecture Notes in Networks and Systems*. Cham: Springer, 2023. Vol. 657. P. 531–542.

Таким чином, кількість і зміст опублікованих за темою дисертації публікацій повністю відповідають вимогам підпункту 11 пункту 11 розділу II наказу Міністерства освіти і науки України № 1220 від 23.09.2019 «Про опублікування результатів дисертацій на здобуття наукових ступенів доктора і кандидата наук» (зі змінами), а також п. 6 «Порядку присудження та позбавлення наукового ступеня доктора наук», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України № 1197 від 17 листопада 2021 р. (зі змінами).

ВВАЖАТИ, що дисертаційна робота Перепелиці Сергія Івановича на тему «Проблеми теорії та практики розслідування злочинів, пов'язаних із колабораційною діяльністю», що подана на здобуття наукового ступеня доктора юридичних наук, є кваліфікаційною науковою працею, виконаною здобувачем

самостійно, за своїм науковим рівнем та практичною та теоретичною цінністю, змістом та оформленням повністю відповідає вимогам п.7 та 9 «Порядку присудження та позбавлення наукового ступеня доктора наук», що їх пред'являють до докторських дисертацій, та паспорту спеціальності 12.00.09 «Кримінальний процес та криміналістика; судова експертиза; оперативно-розшукова діяльність».

РЕКОМЕНДУВАТИ дисертаційну роботу на тему «Проблеми теорії та практики розслідування злочинів, пов'язаних із колабораційною діяльністю», подану **Перепелицею Сергієм Івановичем** на здобуття наукового ступеня доктора юридичних наук, до захисту у спеціалізованій вченій раді Д 64.896.01 за спеціальністю **12.00.09 «Кримінальний процес та криміналістика; судова експертиза; оперативно-розшукова діяльність»**.

Рецензенти:

заступник директора з наукової роботи
Національного наукового центру
«Інститут судових експертиз
ім. Засл. проф. М. С. Бокаріуса»
Міністерства юстиції України,
доктор юридичних наук, професор

Ганна СПИЦИНА

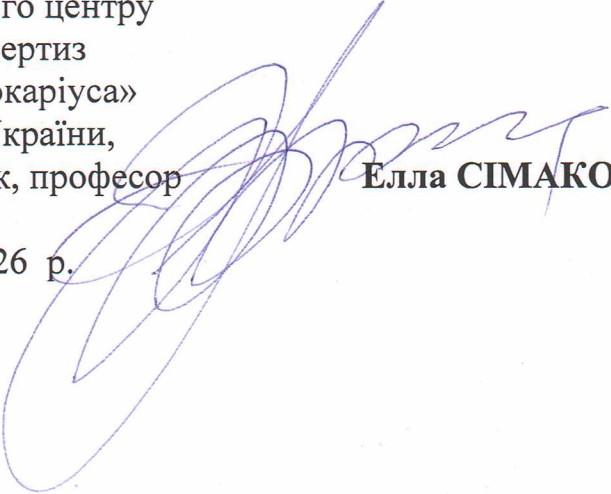
головний науковий співробітник
відділу аспірантури та докторантури
Національного наукового центру
«Інститут судових експертиз
ім. Засл. проф. М. С. Бокаріуса»
Міністерства юстиції України,
доктор юридичних наук, професор

Світлана ЄВДОКІМЕНКО

головний науковий співробітник
лабораторії теоретичних досліджень,
міжнародної, редакційно-видавничої
та науково-методичної діяльності
Національного наукового центру
«Інститут судових експертиз
ім. Засл. проф. М. С. Бокаріуса»
Міністерства юстиції України,
доктор юридичних наук, професор

Вадим БАБАКІН

Головуючий на засіданні:
завідувач лабораторії теоретичних досліджень,
міжнародної, редакційно-видавничої
та науково-методичної діяльності
Національного наукового центру
«Інститут судових експертиз
ім. Засл. проф. М. С. Бокаріуса»
Міністерства юстиції України,
доктор юридичних наук, професор

Елла СІМАКОВА-ЄФРЕМЯН

«16» 02 2026 р.